Ч. 182. Львів, неділя дня 28. (15.) серпня 1910. Річник XIV.

Передплата на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цілий рік . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . 5 кор.
на місяць . . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 долярів, або 12 рублів: з висилкою двічи в тижни 5½ доляра, або 10 рублів: з висилкою що суботи 4½ доляра, або 9 рублів.
Поодиноке число по 10 сот.
Телефон Редакциї ч. 1484. — Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дня крім неділь рус. х сьвят о 5½ год. по полудни.
Редакция, адміністрация експедиции »Руслана« при ул. Оссолїньских ч. 11. партер (фронт від ул. Тихої). Експедиция місцева в Агенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.—
Рекламациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в „Надісланім" 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Католицке віче в Німеччинї.

(×) Німецкі католики давним звичаєм збирають ся щорічно на віча, щоби зробити огляд осягнених успів, недостач і хиб, а також витичити дальшу роботу і орґанізацию. Сим разом відбуло ся католицке віче Німців в Авґсбурзї. На вічу явили ся десятки тисячів учасників, а крім того відпоручники з Бавариї, Віртембергії, з надренської провінциї, з північної Німеччини, Альзациї і Льотаринґії а навіть з Зальцбурґу. Між учасниками віча були також визначні політичні представники парляментарного центра, найвисші духовні достойники з Німеччини, також деякі з заграниці, а крім того богато робітників, селян, представників середного стану і аристократиї. Похід, яким звичайно починають ся католицкі віча, числив около 30.000 учасників, і поступав улицями, прибраними в цьвіти, хоругви, транспаренти. З співами і окликами посував ся похід до головної салї призначеної на збори, де першого дня відбували ся наради робітничих товариств. Сей похід, як і цілий зїзд був наглядним доказом взірцевої орґанізациї, а наша суспільність могла би вже із самого зверхного вигляду і вражіня сего віча богато навчити ся і скористати.

На зборах робітників промовляв між иншими президент Союза катол. товариств робітничих Вальтербах і представив як тепер межинародна „вільна думка" зорґанізована, під всякими видами, але в основі все однакова, виступає ворожо против Церкви. А що її змаганя за слабі, щоби підорвати релїґійні основи в широких народних верствах, лучить ся та орґанїзация „вільної думки" при всїх суперечностях з социялдемократиєю, а хоч поступають окремо, то ударяють на Церкву разом". Хоч социялісти голосять, що релїґія є приватною справою, то в дійсности они є ворогами католиків. Тимто широке поле діяльности і вдячна задача припадає робітничим союзам католицким, щоби на основі християньскої моральности трудити ся для себе і для ближнього.

Відтак відбували ся звичайні роботи віча на загальних зборах і в комітетах, а рівночасно відбували ся загальні збори товариств і союзів, які є підвалиною католицкої орґанїзациї, котра в Німеччинї довела до такого розповсюдженя і скріпленя католицкої ідеї. Обговорювано на сих зборах і вічах культурні і суспільні питаня, опіку над робітниками, справи лїтератури і штуки. Все те сьвідчить про вельми широку діяльність німецких католиків, а сій запопадливій і муравливій роботі треба приписати незвичайний вплив, який єсьі здобули католики в протестантскій Німеччинї. Німецкі католики однак при всїм тім сьвідомі великих ще недостач, котрих зовсїм не затаюють і виразно зазначують, що ще богато треба потрудити ся для осягненя віроісповідної рівноправности в Німеччинї, а особливо в Прусах, де католики в державній службі вельми упосліджені. Не менше покривджені є католики в Німеччинї на полі шкільництва, де для кількох учеників-протестантів заводять окрему науку релїґії, а нераз сотня учеників-католиків приневолена обходити ся без катехита і побирає хиба приватно сю науку.

Католицке віче бачить, що дотеперішня тактика дефензивна є невідповідна, а найлїпше відперти можна всякі напасти офензивно. Годі дальше супроти напастий на католицке християньство заховувати лише мовчанє, а після засади ora et labora треба не тільки піддержувати побожний настрій верств народних, але вести виховуючу роботу в тім напрямі.

Авґсбурске віче стає наглядним доказом зєдиненої, орґанїчної роботи німецких католиків і такій роботі завдячують они великі успіхи.

А чиж не пора і у нас Русинів супроти грізної небезпеки, яка повисла чорною хмарою над руско-католицкою Церквою, подумати про таку орґанїзацию і про таку зєдинену роботу, щоби не тілько зберегти нашу народність, але й руско-католицку віру?!

Се справа, над котрою міродатні чинники повинні би застановити ся, а ми радо отвираємо стовпці нашої часописи для обговореня сеї справи.

О. П. А. Шеган (P. A. Sheehan).

Мій новий сотрудник.

Оповідане із записок ірляндського пароха.

Переклав *Володимир Держирука.*

(Дальше).

Безцільно було би вияснити йому: „Ти не зробив нічого злого, або нечесного" — бо єствувала дійсно фінансова руїна, якої наслідків страшних не могли усунути найвимовнїйші розумові докази.

— Ходім! — закликав я по довгій безцільній розмові — перейдім ся а морський воздух звіє се павутинє з наших мозків!

Ми пішли берегом моря. Спокійне було і маєстатичне, повне фільованя, в якім відбивали ся лучі сонця. Филї колисали ся ліниво і розбивали ся вкінци на прибережнім піску в молочну піну. Нїчого не приводило на гадку сеї кровавої мести, якою се живло зуміє досягнути тих, що бажають його підбити.

Ми минули ріку і побачили палату. Вікна, закриті ролєтами, поглядали без житя на море.

— Безталанна дитина, має вона тяжший хрестак на своїх плечах, чим ви, отче! — сказав я.

— Так. Однак час зробить його лекшим. А хто всп'є змити з мене пляму нечести?

— Не бачу тут нечести — одвітив я. — Ви нікого не обрабували, анї нікого не обманули.

— А за то я є банкрот. Купцї з Кількіль дали менї гроші на мою личну одвічальність. Запевняв я їм безпеку льокацій. Честь отже вимагає, щоб я звернув їм гроші.

— Гаразд. Однак невиплатність не є ще нечестю.

— Є вершком нечести для сьвященика.

Супроти такого арґументу я замовк.

Обід зїли ми разом і саме дзвонили на молитву, коли нараз почули ми на вулици крики і проклони на адресу дівчат, що вертали від працї у фабрици, а які станули до роботи на місце видалених. Небавом надійшли також дівчата і заявили, що через обуренє в селї не можуть вернути до роботи. Рвала ся отже остання витка надії удержаня фабрики. О. сотрудник початково страшно розгнївав ся на тих негідних, яких він забажав витягнути з нужди; вкінци однак успокоїв ся трохи, підданчи ся, як говорив, волї висшій.

— Трудна рада! Ідїть дівчатка, скажіть настоятельцї, щоби замкнула фабрику і принесла менї ключі.

От і все. А в моїм серцю зібрало ся так богато обуреня супроти такої невдячности, що в найблизшу зараз неділю, в часї Служби Божої, стїни кільронанської церковці аж дрижали від острих слів догани, що спадали з проповідниці на голови парохіян, червоних з сорому або блїдих з переляку і так поділали на сї елеґантки, які покинули були роботу, що раді були сховати ся за лїси-гори.

* * *

Нїчого в сьвітї не могло пересьвідчити мешканців села, що затопленє »Зірниці« було случайне.

— Бачили чейже, казали рибалки, що плине наше судно а однак їхали прямо на нас. Можна було сего надіяти ся. Вже фльотиля рибацька хотїла нас долучити до себе та капітан не позволив.

— Не скажете чейже, що бояли ся одного, марного судна!

— Бояли ся? Нї, та не хотять допустити до нїчого Ірляндців! Чи не пригадуєте собі, як то минулого року хотїли завести комунїкацію між Ґельвеєм а Ню-Фундляндом? Була би се найкоротша дорога з Европи до Америки. Та щож! Перекупили капітана і сейчас в часї проби між Араном а Сельтбілем, на найспокійнїйшім морю умів він винайти підводну скалу і осїсти на нїй! Так, так! Се справка лїверпульських людий, яким Ґельвей був колькою в боцї!

— А чи наш капітан не кричав: На право до лиха, на право! — а мимо то вони гнали прямо на нас.

— А прецїнь обійшли ся з вами людяно, коли добули вас з моря.

— Коли ходить о підхлїбні слова і напоєнє нас горівкою, то так, а коли нас висадили на сушу, один з тих жабоїдів крикнув:

— Прощавайте, не побачимо ся вже більше! О се їм тілько ходило!

В тиждень по висше описаних подіях а найблизшої середи по сїй громовій проповіди, яка стала в Кільронанї подією епохальною, одержав я лист від Бітри.

(Дальше буде).

Розвідка д-ра Мартина Надобніка:

„Школи для польских меншостий“.

В місячниках органу польского Тов. педаґоґічного „Школа“ за май, червень і липень 1910, помістив др. Мартин Надобнік розвідку, оперту на 9 табелях п. з. »Школи для польских меншостий«. Пригляньмо ся її близше. Ш. автор кермуєсь гадкою, що в нинїшних часах кождий нарід дбає запопадливо, щоби народну осьвіту мати в своїх руках, щоби школа була народною с. є. служила даному народови, виховувала молоде поколїнє для свого народу, та щоби витворити навіть для малого проценту меншостий осібні школи в цїли охорони їх від винародовлення. Ш. автор має на оці польский нарід, розсліджує осередки єго народної осьвіти в громадах цїлої східної Галичини і в 11 повітах західної, та домагає ся осібних шкіл для своїх меншостий.

На вступі зазначує некорисне розміщенє польскої людности в східній Галичинї посеред руских більшостий і в сїм розміщеню бачить причину винародовлюваня тисячів Поляків.

Від сего охоронити її має костел, а ще більше школа, котра має вплив на цїле населенє і виховує єго молоде поколїнє. В тій цїли ставить ш. автор питаня: 1) Чи школа сповнює дійсно народну задачу і чи може її сповнити? 2) Чи в народних школах всї польскі дїти мають можність побирати науку в рідній мові, чи може значна часть не має сеї спромоги і 3) Як численні є польскі меншости в руских школах.

Числовий (статистичний) материял опирає на цїлій східній Галичинї з виїмкою міста Львова і на 11 повітах західної Галичини, в котрих греко-католики поселені в збитих оселях.

Цїла ся просторонь Галичини обнимає 61 шкільних округів, а то 50 в східній Галичинї, а 11 в західній і обнимає 64. 662 клм², а цїла Галичина має 78.592 клм². В роцї 1900. після спису населення на тім просторі жило 5,523.726 душ, на загальне число населеня Галичини 7,315.939.

За підставу приналежности до даного народу бере ш. автор релїґію і обряд, та всїх римо-католиків зачисляє до Поляків, а греко-католиків до Русинів. Всї дати числа дїтий обовязаних на науку шкільну відносять ся до року 1908/9, хотяй не подає жерела, звідки їх взяв. Для дальшого зрозуміня треба тямити, що в розвідці узгляднясь не число дїтий побираючих науку в даній школї, але обовязаних до побираня науки, а приналежних до громад (обсягів) шкільних.

Шкільні округи в числї 61 дїлить на 6. ґруп. До 1-ої ґрупи належать сї округи, в котрих дїти гр.-кат. обряду перевисшають 75%, до 2-ої ґрупи, що мають від 70—75%, до 3-ої від 60—70%, до 4-ої від 50—60%, округи 5-ої ґрупи числять дїтий гр.-кат. обряду низше 50%, але лежать в східній Галичинї; до ґрупи 6-ої належить 11 повітів положених в західній Галичинї, в котрих є дїти гр.-кат. обряду.

До 1-ої ґрупи належить 8 округів, а то: Турка, Печеніжин, Косів, Калуш, Богородчани, Снятин, Яворів і Старий Самбір; до 2-ої 11 а то: Жидачів, Рогатин, Жовква, Долина, Ліско, Товмач, Городенка, Заліщики, Рава руска, Бібрка, Збоїв; до 3-ої 19, а то: Сокаль, Борщів, Городок, Золочів, Бережани, Броди, Підгайцї, Стрий, Добромиль, Дрогобич, Мостиска, Коломия, Перемишляни, Чортків, Самбір, Гусятин, Камінка, Рудки і Надвірна; до 4-ої 8 округів: Збараж Бучач, Станіслав, Тернопіль, Скалат, Чешанів, Теребовля і Перемишль. Ґрупу 5-ту, що числить 4 округи, як Сяник, Львів заміский, Ярослав і Березів, переходить судовими повітами, на які они дїлять ся.

Долученї табелї, особливо чотири перші подають загальне число дїтий обовязаних на щоденну науку після обрядів і релїґії, число обсягів міских з поданєм числа дїтий обсягів сїльских, громад політичних, обсягів шкільних громад прилучених до других обсягів шкільних і громад без шкіл. Пята і шеста табеля служить до виказаня числа дїтий римо-католицкого обряду, що побирають науку в школах з рускою викладною мовою.

Після вичислених табель оттак представляє ся пять ґруп східної Галичини. З загального числа дїтий обовязаних на науку шкільну є 193.413 дїтий римо-кат. обряду, 490.619 греко-кат., а 91.827 Жидів. Обсягів міских крім міста Львова є 200 а в них 54.007 дїтий римо-кат. обряду, 53.669 греко-кат., а 69.935 Жидів. Громад сїльских є 3.546, а в них римо-кат. обряду 139.506, гр.-кат. 436.950, а Жидів 21.892. — Громад політичних є 3.746, обсягів шкільних до других обсягів шкільних 294, а громад без шкіл 306.

Шесту ґрупу становить 11 повітів західної Галичини, а то: 1) Горлицї, 2) Грибів, 3) Коросно, 4) Новий Санч, 5) Ясло, 6) Переворск, 7) Стрижів, 8) Ланьцут, 9) Новий Торг, 10) Ніско і 11) Ряшів, котрі переходить ш. автор після судових повітів, бо в декотрих судових повітах, як Бєчу, Цєнжковицах, Старім Санчи, Ланцутї, Чорнім Дунайци, Новім Торзі і Ґлоґові нема дїтий гр. кат. обряду, а в других є подекуди значне число.

Дати в сїй ґрупі є: На загальне число дїтий обовязаних на науку шкільну є рим.-кат. обр. 136.130, гр. кат. 15.017, а Жидів 11.130. Обсягів міских є 39, а в них дїтий рим. кат. 19.338, гр. кат. 607, а Жидів 8.039. Обсягів сїльских 889. а дїтий рим. кат. 116.792, гр. кат. 14.410, а Жидів 3091. Громад політичних є 928, обсягів шкільних 675, громад прилучених до других обсягів шкільних 167, а громад без шкіл 67.

Після обчисленя ш. автора є в містах східної Галичини польских дїтий 54.007, а в громадах сїльских 139.506. Після табель в 50 шкільних округах східної Галичини без Львова є 200 міст і місточок і в них мають переваґу Жиди, бо числять 39·1%, а римо-кат. обряду 30·2%, а гр. кат. 30·0%, тож є рівно сильні.

Дїти римо-кат. обр. числять в 10 округах низше 10%, в 30 від 10—30%, а в 9 від 30 до 50%.

По сїльских громадах східної Галичини творять гр. кат. обр. 72·6%, рим. кат. 27·9%, а Жиди 3·6%. Вірмено-католиків і евангеликів лишаю на боцї, хотяй ш. автор їх вичисляє.

Відтак занимає ся ш. автор дїтьми рим. кат. обряду, мешкаючими в трех перших ґрупах східної Галичини і після нашої табелї виказує, до яких обсягів шкільних приналежать сї дїти і приходить до висновку, що приневолені є учити ся в рускій мові.

Виказує, що чисто руских обсягів шкільних в східній Галичинї є лише 2.138, а в західній 103, а чисто польских в східній Галичинї 709 а в західній в 11 округах шкільних 579.

Ідучи сею методою численя і комбінованя знаходить, що 40.611 дїтий римо-кат. обряду, вчисляючи до них і Жидів, мусить побирати науку в рускій мові.

Висновки передаймо словами ш. автора: „Се переражаючо високе число доказує о занедбаню, в якім знаходить ся польске населенє на Червоній Руси.

»В містах і місточках польске населенє з Жидами має переваґу, тож міста з правила мають школи польскі, алеж по селах що трета дитина мусить ходити до рускої школи. Сї дуже сумні числа перенимають грозою. В 29, тож в ³/₅ повітах східної Галичини більше як 40% польских дїтий замешкалих по селах не мають спромоги побирати науки в рідній мові і пар женї є на винародовленє«.

В третій части своєї розвідки признає ш. автор, що дїти рим. кат. обряду тілько в 7 случаях, а наколи дочислити Жидів, то в 16 числили би більшість і там неправно має бути руска мова викладною, але з огляду на меншости по других місцях узнає потребу виданя закону нормуючого викладну мову для меншостий. По всїх громадах, де би було 40 учеників одної народности повинно би ся отворити осібну школу, або бодай експоновану клясу. Після дальшого обчисленя ш. автора повинно би ся вже тепер оснувати 300 польских шкіл узгляднаючи більше число польских дїтий в однім шкільнім обсязї, а прочими меншостями мало би ся заняти Товариство людової школи.

Ш. автор кінчить свою розвідку: „Було би сумно і болесно, наколиб сей сумний стан мав дальше тревати. Не повинні ми єму бездїльно приглядатись і десятки тисяч польских дїтий лишати на винародовленє, на затрату для польскости. Нехай буде цїлию змагань всїх, щоби в тім краю не було анї одної польскої дитини, приневоленої побирати науку в чужій мові!“

Ш. автор в домаганю орґанізованя шкіл для меншостий не заняв обєктивного становища та не жадає для кождої меншости осібної з відповідною викладною мовою після здорових засад педаґоґіки, а слідить лишень в східній Галичинї за польскими (розумій римо-кат.) дїтьми, та бідкаєсь, що приневолені єсть учитись в школах руских обсягів шкільних, хотяй не виказує, чи они дїйсно учать ся і чи в тих обсягах є зорґанізувані школи.

Виказавши 40.900 дїтий рим.-кат. обряду по округах східної Галичини, вимагає орґанізованя для них 300 шкіл, а рівночасно є для него зовсїм зрозуміле, що виказані дїти гр.-кат. обряду по містах і місточках східної Галичини в числї 53.669 побирають рівнож науку не в своїй рідній мові. Рівнож переходить мовчки над виказаними 799 польскими обсягами шкільними. положеними в східній Галичинї, в котрих дїти гр.-кат. обряду числять половину або і більше, а мимо сего не побирають науки в своїй рідній мові.

Наколиб ш. автор був заняв обєктивне становище, то єго статистичні дані і засади здорової педаґоґіки булиб єму подиктували замість поданого ним висновку, ось таке бажане: „щоби в тім краю можна довести народне шкільництво до такого стану, щоби **всї дїти, або бодай меншости могли побирати науку в рідній мові.**“

Р.

Політичний огляд.

Заграниця.

Прилука Кореї до Японії ще не наступила. З Токіо доносять, що на припорученє мінїстра внутрішних справ рішили всї дневники не подавати нїяких неавторизованих вістий про Корею аж до хвилї проголошеня конвенції про прилуку Кореї, яке наступить 28. або 30. с. м. Текст конвенції про прилуку вручено вже представникам держав. Здогадують ся, що конвенцію підписано 22. с. м.

В Цетинії наступає одно торжество по другім: відбувають ся пири та родинні обіди і перегляд війск; прибувають чужосторонні князї, яких витає чорногорский князь Микита, а сам приймає від них в своїй палатї желаня. На дневнім порядку є іменованя та надаия ордерів. Тоастя князя Микити і єго зятя, італїйского короля, були вельми сердечні. Се було свого рода родинне сьвато.

Дня 24. рано відбув ся перегляд війска в приявї королів Віктора Емануїла і Фердинанда, князя Микити, королевої Єлени, княгинї Міляни, наслїдника болгарского престола Бориса, членів чорногорскої княжої родини і двірских достойників, австро-угорского посла бар. Ґісля, російского і француского війскового attaché. Перегляд, в якім взяло участь 3900 людий, випшов вельми гарно. Король Фердинанд та єго син Борис відїхали з Цетинії дня 24. перед полуднем найперше морскою дорогою на Катаро, опісля осібним поїздом на Сераєво.

Австро-угорский посол в Цетинії бар. Ґісль явив ся дня 25. на специяльній авдиєнції у князя Микити та вручив єму відручне письмо цїсаря Франя Йосифа, в якім цїсар складає сему князеви найщирші желаня з приводу 30-лїтного ювілею єго володарства. З огляду на се, що европейскі двори, які нїяк не є споріднені з чорногорскою княжею родиною, не висилали нїяких відпоручників до Цетинії, відпало також висланє котрого-небудь архікнязя в заступстві цїсаря.

Повозові конї, які призначив цїсар Франц Йосиф на дарунок для княгинї Міляни, передано в хвилї, як князї та дипломатичне тїло находили ся на five o clock tea у наслїдника престола князя Данила. Княгиня Міляна просила австро-угорского посла бар. Ґісля, щоби зложив цїсареви від неї подяку за чудовий дарунок.

Остаточний вислїд виборів до грецких народних зборів ще не знаний. На 374 мандати

доси обсаджені здає ся 240. Вибрано також Мавроміхаліса, приклонника ідеї конституанти та майже всїх членів єго лїсти. Дневники і приклонники Венїзельоса заявляють, що він зложить безпроволочно свої уряди на Креті.

Турецкий мінїстер заграничних справ, приймаючи дипльоматів мав заявити амбасадорам опікунчих держав, що в разї, коли Венїзельос зложить достоїньство шефа кретийского правительства, не буде Порта робити нїяких кроків.

Ikdam звіщає, що валї Монастира і Янїни донесли Портї поновно про те, що Греция громадить на границї військо, будує шанцї та роздає оружє між пограничне населенє. Порта мала видати в тій справі відповідні зарядженя.

В кругах порти кружать вісти, що турецкий дипльоматичний завідатель в Атенах мав повідомити Порту про те, що шеф кретийского правительства Венїзельса не зложить свого достоїньства. Проводир молодотурецкого парляментарного сторонництва відбув довгу нараду з мінїстром заграничних справ, а опісля з мінїстром внутрішних справ в приявї инших послів.

Дневник „Терджумані Гакікат", що є представником скрайних поглядів, подав статю проти вибору Венїзельоса під заголовком: „Крета буде могилою для Грециї" і домагає ся від правительства більше рішучего дїланя відповідно до попередних погроз.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— **Календар**. В недїлю: руско-кат.: *Успенїв Преосв. Бог.*; римо-кат.: Інокентия. — В понедїлок: руско-кат.: Обр. Господне; римо-кат.: Стятє св. Івана. — Вівторок: руско-кат.: Мирона; римо-кат.: Рожи з Лими.

— **В коропужскій справі**. З Самбора доносять, що онодї випущено із слїдчого арешту всїх 26 арештованих за бійку з кацапами в Коропужи, а між ними також академиків Цяпку і Бобеляка, яких підозрівано о намовлюванє до нападу.

— **Москалї католики**. Варшавский „Przegląd katol.„ подає отсї подробицї про новоутворену унїятску, парохію в Петербурзї: В закутку Петербурга, при ул. Полозовій 12, містить ся католицка каплиця східного обряду. Нїякий хрест, напис, анї вежа не сьвідчать про єї єствованє. Всї поверхи, аж до пятого, заняті приватними мешканями; аж отсе на шестім поверсї видко на дверох сьвятий образєк. Льокаль є бідненький, перероблений з 5 кімнаток, виглядає радше на від чим на мешканє, низкий, з малими віконцями. Петербурска капличка тому містить ся під небом, бо лїтурґічні права не дозволяють, щоби над церквою було яке мешканє. Як в православних церквах, образ стоїть за іконостасом, а на іконостасї образи Ісуса Христа і Пресв. Діви Мариї в стилї образів старовірців в Москві. Навіть хоругви і всї церковні посуди нїчим не ріжнять ся від бачених по сїльских церковцях. Численні образи на стїнах є переважно східного стилю. Сотрудник о. Евстах Сусалов з вдоволенєм показує звиджуючим два гарні образи в італїйскім стилї, даровані якимсь побожним маляром. Оба образи були перше в іконостасї, але потім замінено їх иншими в московскім стилї, бо сї більше промовляють до душ парохіян. Кімнатку за церковцею займає парох о. Алексїй Зерчанїнов, вдовець а побіч мешкає о. Сусалов з родиною. — Від хвилї сголошеня толеранцийного манїфесту в самім Петербурзї перейшло до півтора тисячі православних на католицизм. Спершу приняли они римо-кат. обряд, ходили разом з Поляками до костела і сповідали ся у польских сьвящеників. Але при кінцї 1907 р. заведено для них східну лїтурґію з церковно-словеньским язиком, а в 1908 р. утворила ся унїятска парохія. Належить до неї 120 родин. При відправі уживають лїтурґічних кних, які виходять в Москві, але з відповідними змінами. Оба сьвященики носять бороди і довге волосє. Ся парохія підлягає могилївскому лат. архієпископови. Недавно рос. правительство дозволило збирати складку на будову каплицї унїятскої в Петербурзї, і складка поступає доволї скоро.

— **Нова українська часопись**. З днем 14. листопада с. р. у Київі почне виходити перша дво тижнева українська сельско-господарска часопись „Рілля". Видавати ме Є. Архипенко, редактор „Українського Бжільництва". Далї „Українське Бжільництво" буде творити в новій часописи самостійний відділ. Визначнеж місце в часописї „Рілля" займе віддїл „Гуртом" — дописи, замітки, запитаня й відповіди — все, що близько торкає ся нужди хлїборобскої. Виходитиме „Рілля" двічи на місяць і коштуватиме на рік з усякими додатками 2 карб. Адреса редакциї: Київ, Редакция „Українського Бжільництва".

— **Зміна власности**. Всепольский орґан вельми згіршений вісткою з Рогатинщини, що ґр. Кл. Дзєдушицкий з Мартинова нового продає частину Демянова на парцеляцию межи руских селян. Морґ поля коштує по 800 К.

— **Огні**. В Зарічу коло Золочева знищив огонь три селяньскі загороди. — В Красїчині коло Камінки струм. згоріло онодї обійстє Петра Тарасїньского, перебуваючого тепер в Америцї. На ратунок прибула з Батятич „Пожарна дружина церковна", яка є фїлїєю львівского „Сокола", під проводом свого голови пароха о. Ст. Алексевича. Шкода виносить до 4.000 К, з чого 3 200 К було обезпечених.

— **Українські есперантисти**. В Одесї заснувало ся бюро задля ширеня міжнародної мови „Есперанто" серед Українцїв, котре в першу чергу видало мапу України по есперантски і приготовує до друку окремою книжочкою статю проф. Грушевского „Українське питанє" в есперантскім перекладї. Одеске бюро надрукувало в льондоньскім есперантскім місячнику „La propagandisto" в ч. 2 статю про Україну під заголовком: „Значінє Есперанто задля ознакомленя сьвіта з національним житєм", в якій уміщено культурні здобутки Українцїв за останні 30 років. Одеске Бюро умістило в женевскій есперантскій часописи „Esperanto" ч. 77. статю під заголовком: „Українські виставки", де докладно розказано про Одеску та Катеринославску виставки.

У Львові також нїби завязало ся товариство українських есперантистів, бо перед щось двома місяцями відбули ся сходини основателів, вибрано тимчасовий комітет і поручено одному з єго членів виробити чи лише виглядити статут. На тім, на жаль, всьо скінчило ся так, як з заложенєм туристичного товариства, яке перед тим дуже шумно рекламовано.

— **Урожай бураків на Україні**. Холодна і вогка погода, яка була все лїто на Україні, сприяла тому, що бураки дуже швидко виросли, але в тойже час она не дала буракам достигнути. Бураки повиростали надзвичайно великі, але й доси зелені. В половинї серпня одначе, погода стала красша і була дуже сприяюча для достиганя бураків. Тепер на київскій біржі сподївають ся надзвичайно великого континґента цукру. Одні з цукроварів вираховують сей континґент в 80—85 мілїонів пудів, а другі більші оптимісти сподіва-ють ся від сегорічної кампанії 105—110 мілїонів пудів.

— **Холера в Росиї**. Петербурска телеґрафічна аґенция має такі звістки про холеру: за тиждень в миколаївскім повітї, самарскої ґуб., захоріло 647, померло 255; в Маріуполї і передмістях захоріло 31, померло 15; в тульскій ґубернії захоріло 20, померло 9; в терскій области захоріло 662, померло 302; у Владикавказї захоріло 68, померло 25; за два дни в Москві захоріло 7, померло 2, лежить хорих 27; за добу в Миколаєві померло 2; на хуторах захоріло 2, померло 2; від початку пошести: в миколаївскім повітї, самарскої ґуб., захоріло 1.362, померло 570; в тульскій ґубернії захоріло 217, померло 93, лежить хорих 63. В Петербурзї за добу захоріло 75, померло 19, видужало 35, лежить хорих 738. За останну добу захоріло в Петербурзї 60, померло 19, лежить хорих 715.

— **Холера в Італії**. В останній добі занедужало на холеру в Барлєтті 15 осіб, померло 8, в Андрия захоріла 1 особа, померли 2.

— **Пожежа лїсів в півн Америцї**. В станї Ідаго — як доносить Daily Telegraph — знищив пожар величезні простори лїсів в горах Rocky Mountains. Нещастє се є одно з найбільших, які лучили ся в останних часах. Всьо, що в тих лїсах було, спопелїло або вигинуло. Пять міст, 12 зелїзничих стаций, мости на ріках згоріли. В огни втратило житє кілька сот осіб. До такого розширеня пожежі причинили ся вітри. Огонь посував ся протягом години о $1\frac{1}{2}$ клм. Яка є причина пожару, не знати. Говорять, що іскра з льокомотиви, але невиключений підпал. Пожар ширить ся вже від тижня і ще доси єго не спинено. Місто Вешинґтон є загрожене, бо в ту сторону віє вітер і несе море полуміни.

— **Дивна уява хорої**. В Ґеттинзї стала ся сими днями така пригода: На ґалєриї вежі св. Івана прийшло в помешканю вартівника вежі до завзятої борби на житє і смерть. Замужна 28-лїтна донька одного властителя гостинницї в Ґеттинзї, віддана за купця у східній Фризляндиї, вийшла на вежу згаданої церкви, щоби звідтам подивити ся місто. Жінка вартівника видячи, що она за довго вже вистоює на ґалєриї і не вертає, виглянула крізь вікно і побачила, що не знакома перелїза вже через бариєру і майже висить вже між небом а землею. Ще мала хвилинка а незнакома впала би була з вежі на землю. По довшій борбі вартівника і єго жінки з незнакомою удало ся єї уратувати від неминучої смерти і затягнути до помешканя вартівника. Але тут розпочала ся борба на ново і вартівник не видів вже иншої ради, лиш побив незнакому так, що она вже не мала охоти борикати ся дальше. Тимчасом прийшла й поліция на поміч. Коли незнакома трохи успокоїла ся, розповіла, що она жиє собі серед дуже щасливих відносин, є матірю 4 дїтий і недавно тому перебула на жіночій клїніцї в Ґеттинзї тяжку операцию. В наслїдок того стратила она багато крови та ще й тепер має дуже мало крови і часто западає на ослабленє нервів та дістає сильного завороту голови. Коли стояла на вежі, здавало ся їй, як колиб єї щось тягнуло до землї і мов би она могла просто через бариєру перелїзти на землю та не потребувала аж сходами сходити на долину.

— **Цигани розбишаки** Розбишаків, що онодї напали були на коршму в Дядьківцях під Коломиєю і покалїчили дуже тяжко помічника пропінацийного, Мехля Дрезднера, удало ся вже жандармериї вислїдити і арештувати. Жандармерия прихопила в Заболотові ватагу циганів зложену з десяти опришків, котрі хотїли в тамошній коршмі продати годинник. Всїх 10 скованих привезено під ескортою на 4 возах до Дядьковець, де їх розпізнав одинокий сьвідок Дрезднер, котрий все ще не може говорити і лиш знаками дав пізнати, що то тоті самі розбишаки, котрі напали були на коршму, лиш що їх було більше. Циганів, котрі походять з Румунії, відставлено до вязницї суду карного в Коломиї.

— **Звертаємо увагу** на оповістку про цікаву брошуру „Цїла правда про радикалів".

Оповістки.

— **Філїя бурси руского Товариства педаґоґічного у Львові ул. Вірменьска ч. 2** прийме еще 30 питомцїв, учеників шкіл середних, або таких, котрі зложать іспит до шкіл середних, а першеньство будуть мати ученики відзначаючі. На 218 питомцїв в минувшім роцї шкільнім було відзначаючих 21, добрий степень одержало 96 а не перейшов до висшої кляси 1. Оплата місячно 33 К. Харч здоровий, поміч в науцї, строгий надзір. Зголошуватись до Заряду бурси в днях 29, 30. і 31. серпня с. р. — Заряд філії бурси Товариства педаґоґічного у Львові ул. Вірменьска ч. 2.

— **Вписи учениць до всїх шкіл Р. Т. П.** відбудуть ся по фериях 31. серпня 1. і 2. вересня від 9—12 і 4—6 в канцеляриї шкіл (ул. Мохнацкого 12, І. пов.).

До впису повинна явити ся учениця особисто в товаристві вітця, матери або опікуна (або бодай їх заступника) і принести з собою: а) сьвідоцтво шкільне з послїдного півроку; б) одну точно виповнену вписову картку.

Ученицї, що зголошують ся до школи вправ і І. кл. видїлової, мусять предложити крім того сьвідоцтво щепленої віспи і метрику уродженя.

Ученицї, що зголошують ся на І. рік семінариї, мусять крім того предложити сьвідоцтво фізичного уздібненя виставлене правительственним лїкарем (фізиком).

Всї кандидатки семінариї мусять предложити письменну деклярацию родичів (або опікунів) що до точного складаня оплат.

Оплати шкільні є такі:

а) в школї вправ 4 К піврічн.

б) в школї видїловій для учениць І., II., III. кл. 6 К піврічно, для учениць IV. і V. кл. 10 К піврічно.

в) в семінариї виносить статутом установлена місячна оплата 20 К — однак Видїл Товариства знижає сю оплату на внесенє Учительского Збору. Сї, що мали зниженє в попереднім роцї, користають з него дальше, о скілько Учительский Збір і Видїл Товариства не відбере або не обмежить їм сего зниженя (а радше сеї стипендиї) задля лихих нот з поведеня, пильности, або поступів. Кандидатки І. року мусять зараз з початку вересня се є до 3. вересня внести поданє о зниженє місячної оплати долучуючи до него сьвідоцтво убожества (очивидно в серпни виставлене) і деклярацию що до висоти оплати, яку би могли місячно складати.

г) Речинець до вплати такс для семінаристок установлює ся після ухвали Видїлу Р. Т. П. до 10-го кождого місяця для учениць видїлової школи і школи вправ до 10. жовтня в І. півроцї. а до 10. марця в II. півроцї. Дирекция має право по тих речинцях видалити в короткій дорозї ученицї, що не вплатили належної такси.

д) При вписї складають еще ученицї видїлової школи 2 К на шкільні прибори, а кандидатки семінариї 4 К вписового і 1 К на шкільні прибори. Від тих оплат не може бути нїяка увільнена.

е) За науку стеноґрафії і францускового язика платять семінаристки місячно по 1 К.

Іспити поправчі відбувати муть ся в днях 1. і 2. вересня рано від 9—12. год. і по полудни 3—6.

Іспити вступні на I. рік семінариї і до I. кл. виділової відбувати муть ся в днях 2. вересня по полудни (3—6) і 3. вересня рано 9—12 і по полуд. 3—6.

Іспити вступні до висших кляс обох шкіл відбувати муть ся в днях 5. і 6. вересня.

Рік шкільний 1910/11. розпічне ся дня 5. вересня торжественним богослуженєм, на котре обовязані явити ся всї вписані учениці. По Богослуженю зберуть ся учениці в своїх клясах, де їм відчитає ся шкільний реґулямін і поділ годин. Вкінци подає ся до відома важну увагу Виділу Р. Тов. Пед. що до реорґанізациї виділової Школи ім Т. Шевченка. Коли сю увагу потвердить Рада Шк. кр., перейде в вид. Школї від 1. вересня 1910 францускиий язик на надобовязковий (буде удїляти ся єго як доси — однак в окремих 3—4 курсах поза обовязковими годинами шкільними) — а місто того предмету прийдуть яко нові предмети руханка а в IV. і V. кл. еще стенографія і бугальтерия; крім того оберне ся зайві години на побільшенє лекций ґеоґрафії, руского язика і історії природи. Ся реформа вийде очивидно в користь молодежи і самої школи. — Стеноґрафія і францускиий яз. будуть введені і в семінариї, однак тільки яко надобовязкові предмети. — *Дирекция шкіл Р. Т. П.*

— **З Самбора.** Звіщаємо П. Т. Родимцїв, що Видїл філії Руского Товариства педаґоґічного заключив умови з купцями ріжних товарів через свого повновласника і ті зобовязались давати умовлені відсотки на річ товариства. Купони суть ті самі, які оголосило Руске Тов-о педаґоґічне у Львові зі знаком Р. Т. П. Просимо жадати по всїх склепах купонів нашого Товариства при кождім закупнї, особливо оно вказане з початком шкільного року. Небавом подамо спис всїх склепів. — *Видїл філії Р. Т. П.*

— **Фестин у Львові.** Читальнї „Просьвіти" жовківского і стрийского передмістя уладжують завтрішної неділї від 3. год. по полудни спільний фестин в огородї при ул. Зеленій ч. 13. Вступ 30. с.

— **Посьвяченє сокільского прапора** відбуде ся завтрішної неділї в Дібриневі, рогатиньского повіта.

— **Вписи до укр. прив. ґімназиї в Збаражи** відбудуть ся 1. і 2. вересня, а іспити 3. вересня. Вписове 5 К. Кождий ученик має принести з собою метрику уродженя і шкільне сьвідоцтво. — *Видїл філії Р. Т. П. в Збаражи.*

Гей пора!*)

(На арію: Не пора).

Гей пора нам любити, пора,
Свій народ, свою мову, свій край,
Здобувати пора всї народні добра.
Боже нам, Русинам, помагай!

Чех і Росіянин і Поляк,
Кождий любить свою сторону.
Час і нам, Русинам, полюбити ось так
Любу, милу свою вітчину!

Гей поглянь, де твоя вітчина:
Там де Лемків, де Бойків верхи,
Де Поділє й гуцульская верховина
І України преславні степи.

Гей пора нам любити, пора,
Трийцятьміліоновий свій рід,
Здобувати у згоді народні добра.
Гей до волї, до щастя в похід!

Матієва, 10. серпня 1910.

Сьвящ. М. Дороцкий.

Телеґрами

з дня 27. серпня.

Прага. Пос. Удржаль скликує парляментарну комісию ческого союза посольского на 2. вересня до Праги.

Будапешт. Урядовий дневник оголосив цїсарску санкцию торгового договору з Румунією.

Відень. В дільниці Фльорідсдорф помер один робітник на недугу дуже подібну до холери.

Париж. Аґенция Гаваса доносить з Лісбони: З огляду на чутку, що консерватисти приготовляють ворохобню, сконсиґновано військo і заострено цензуру.

*) Автор поданого в горі народного гимну, просить о напечатанє сеї пісні, яка має метою загріти до любови та вкорінити в нашім народї пізнанє себе самого в протиставленю чи зіставленю з иншими сусїдними і нам спорідненими нациями, як: Чехами, Росиянами і Поляками.

Франкова „Не пора" містить в собі каплю злоби чи ненависти, чого в народних гимнах, на нашу думку, бути не повинно. Просимо і инші часописи о перепечатанє сеї пісні.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1910.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·45	10·05
Кракова	7·27	10·10	1·15 Б	**8·40**	**2·30**
Тарнова	—	—	1·05	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	**2·05**	5·53	9·30
Черновець	—	—	—	**6·35**	**12·20**
Станиславова	5·45	—	—	—	—
Коломиї.	—	10.21	—	—	—
Ходорова	5·15 Г				
Стрия	7·28	11·45	4·25	7·41	11·02
Стрия				10·19Д	
Самбора	8·00	9·58	2·00		9·00
Рави рускої	7·32	12·00	—	8·00	—
Яворова	8·15	—	5·00	—	—
Брухович	7·32	1·05 Л	1·33 З	8·00	9·25 З
Брухович	7·49 К	1·20	4·10 З	3·26К	—
Підгаєць	—	11·15	—	—	
Винник		—			12·10
Янова	8·15	1·10 К	5·00	9·26 К	10·07К
Любіня	8·00	9·38	2·00	9·00	11·40Р
На Підзамче з:					
Підволочиск	7·01	11·40	**2·00**	5·17	10·13
Бродів	7·01	—	**2·00**	5·17	10·12
Підгаєць	—	10·54	—	9·44	—
Винник	7·26	—	—	6·29	11.55А
На Личаків з:					
Підгаєць	—	10·33	—	9·28	—
Винник	7·10		—	6·13	11·39А

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·45	**8·25**	**3·15**	**6·55**	11.15
Кракова	6·04	8.40	3·55	7·45	**12·45**
Кракова	—	—	**2·45**	6·04	—
Мшани	—	—	3·30	5·41	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	8·10	11.10
Черновець	6·10	9·35	—	—	10·36
Черновець	—	**9·10**	**2·23**	—	**2·50**
Станиславова	—	—	2·52	—	—
Коломиї	—	—	—	5·59	—
Ходорова	—	—	—	8·23 В	—
Стрия	7·30	10·15	1·45	6·50	11·25
Самбора	6·00	9·05	3·40	—	10·40
Рави рускої	7·34		2·30	7·10	11·35 З
Яворова	8·20		—	6·30	—
Брухович	6·13	10·05Л	2·35 З	8·38 З	11·35 З
Брухович	7·34	12·25 З	4·24 З	7·10	
Підгаєць	5·58			6·16	
Янова	8·20	10·20К	1·35Н	3·35	6·39 К
Любіня	6·00	9·05	2·15 Р	3·40	10·40
З Підзамча о:					
Підволочиск	6·35	11·00	**2·31**	8·33	11·32
Бродів	6·35	11·00	**2·31**	8·33	—
Підгаєць	6·12		—	6·30	—
Винник			**1·30**		11·35А
З Личакова до:					
Підгаєць	6·31			6·50	
Винник			1·49		10·54

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим другом. — *) Лише в неділї.

А = лише в середи і суботи. — Б = від 15/6 до 30/9 щоденно; В = в день перед кождою неділею і сьвятами обох обрядів. — Г = в день по кождій неділї і сьвяті обох обрядів. — Д = від 19/6. до 11/9. в неділї і рим.-кат. сьвята. — З = від 1/6. до 30/9. щоденно. — К = від 1/5. до 30/9. щоденно. — Л = від 1/6 до 31/8 щоденно — Н = від 1/5. до 11/9. в неділї і рим. кат. сьвята. — Р = від 15/5. до 11/9. в неділї і рим. кат. сьвята.

Видає і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарні В. А. Шийковського.